

Van een kapel in Engelbert is voor het eerst sprake in bronnen uit de 13^e eeuw. Mogelijk dateren de schipmuren van de huidige kerk nog uit die vroegste fase. In de late middeleeuwen – inschattingen variëren van 14^e tot de 16^e eeuw – werd een driezijdig gesloten koor aangebouwd met vier ondiepe steunberen op de hoeken. Dit bouwdeel staat ten opzichte van het schip uit het lood, waardoor de noordwand een merkwaardige knik vertoont. De vensters in het schip kregen hun huidige gotische vorm in 1779. De westgevel met twee rondboogvensters en een rozet boven de centrale ingang dateert blijkens een gevelsteen uit 1904. Waarschijnlijk werd in datzelfde jaar de gehele kerk uitwendig wit gepleisterd. De kerk heeft een lang zadeldak en wordt bekroond met een ietwat wijkende dakruiter met daarin een in 1949 door Van Bergen uit Heiligerlee gegoten klok. Deze vervangt een gebarsten luidklok uit 1630, maar ook is er sprake van een klok die in 1904 bij de restauratie van de toren geleverd is. Mogelijk is die in WO II gevorderd?

Restauratie

In 1904, hetzelfde jaar waarin de buitenkant werd aangepakt, werd in de kerkrimte een decoratief schrotenplafond met een stermotief aangebracht. In 1948 werden de banken vervangen door losse stoelen en de wanden bekleed met hardboard. Daarbij werd de zandstenen bekroning van het middeleeuwse sacramentshuisje aan de noordwand nietsontziend weggekapt. De brokstukken werden begraven in de tuin van de president-kerkvoogd. Gelukkig wist bouwhistoricus Wiert Berghuis, medewerker van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, deze te bemachtigen en op te slaan. In 1972 werd de kerkrimte vervolgens nog verder gemoderniseerd door de bestaande zwart-witte vloertegels te vervangen door gewassen grindtegels. Het koor werd met een houten schotwand van het schip afgescheiden. De 17^e-eeuwse preekstoel werd overgedragen aan de Stichting Oude Groninger Kerken, die er uiteindelijk een nieuwe bestemming voor vond in de kerk van Baflo. In plaats daarvan kwam er een verplaatsbare preekstoel die door de smid uit het dorp was gemaakt – een ijzeren frame bekleed met decowallplaten met een houtnerfprint.

Ingrepen teruggedraaid

In 1996 vergeleek het Nieuwsblad van het Noorden de sfeer in de kerk nog met die van een schaftlokaal. De overdracht aan de Stichting Oude Groninger Kerken volgde in 2000. Tijdens de restauratie van 2002 tot 2005 werden veel van de ongelukkige naoorlogse ingrepen teruggedraaid. Achter de verwijderde houten wandbetimmering kwam in het koor de oude sacramentsnis weer tevoorschijn. De achterwand bleek te bestaan uit een hergebruikte zandstenen plaat van een middeleeuwse sarcofaag. De opgeslagen brokstukken van de stenen bekroning werden weer in elkaar gepuzzeld en in 2005 herplaatst. Aan de zuidzijde van het koor kwam ook nog een piscinanis tevoorschijn, waarvan de bodem voor meer dan de helft is bedekt met het oorspronkelijke zandstenen bekken.

Preekstoel en orgel

In 2007 kon met de opbrengst van een inzamelingsactie de kerk weer worden voorzien van een passende historische preekstoel. De keuze viel op de rococokansel uit 1781 van de hand van Abraham Bekenkamp, uit de kerk van Heveskes, en in 2013 werd deze uiteindelijk geplaatst. Bij dezelfde gelegenheid werd ook het Flentrop-orgel uit 1938 hersteld deels met pijpwerk uit 1855 van Flaes & Brünjes. Dezelfde Flentrop restaureerde het orgel in 1991 en in 2012. Ook kregen drie 18^e-eeuwse psalmborden uit de kerk van het verdwenen dorp Oterdum een plaats in de kerk. Zo kon, deels met geleende spullen, iets van de oude luister worden hersteld.

© Gebaseerd op tekst van Justin Kroese (ODE: 50-jarig jubileum van SOGK 2019), aangevuld met informatie van Peter Hoffer.

SOGK, ©2021